

VI. Miscellanea

1. Komisja kodyfikacyjna.

Przedstawiając w krótkości realne wyniki prac kodyfikacyjnych, trzeba osobno rozpatrzyć prace w zakresie prawa cywilnego, osobno w zakresie procedury cywilnej, prawa handlowego i wekslowego, osobno wreszcie w dziedzinie prawa karnego.

Prace nad polskim kodeksem cywilnym, najtrudniejszym działem całej wielkiej kodyfikacji, są oczywiście dopiero w stadium przygotowawczym. Gotowych jest szereg projektów poszczególnych działów polskiego kodeksu cywilnego, a w szczególności część ogólna prawa o zobowiązaniach, rozdział o wynagrodzeniu szkody, projekt ustępu kodeksu o błędzie, przymusie i oświadczeniach nie na serjo, projekt przepisów o uznaniu za zmarłego itd. Prace nad polskim kodeksem, cywilnym są w pełnym toku, jednakowoż dzieło to wymaga pełnego oddania się tematowi przez kilku znawców, którzyby wolni od wszelkich innych zajęć, mogli się poświęcić mu wyłącznie. Dopóki się to nie stanie, praca nad całością kodeksu z istoty rzeczy musi iść w dość wolnym tempie. Przyczyniają się do tego nieuporządkowane jeszcze zupełnie stosunki w dziedzinie najbardziej zasadniczych problemów prawnych (np. kwestja prawa własności a reforma rolna), z drugiej zaś strony, to, co już podniosłem wyżej, a mianowicie fakt, że członkowie Sekcji Prawa Cywilnego mają obok prac nad kodeksem cały szereg swych zawodowych zajęć, które uniemożliwiają im wprost oddanie się zupełnej działalności legislacyjnej. Zważywszy jeszcze trudności dzielnicowe, wynikające z różnorodności ustaw cywilnych na ziemiach polskich, trzeba przyjść do przekonania, że w tych warunkach, w których praca nad kodeksem się odbywa, zrobiono już dużo. Wszak np. opracowanie niemieckiego kodeksu cywilnego z r. 1896 trwało lat trzydzieści kilka.

Sekcja Prawa Cywilnego opracowała już, a nawet przedłożyła Sejmowi, projekt ustawy o prawie międzynarodowym i projekt ustawy o prawie rniędzydzielnicowym prywatnem. Gotowym jest także projekt ustawy o prawie autorskiem. który jest obecnie przedmiotem obrad plenarnych Komisji Kody

fikacyjnej. Niebawem aktualną też będzie rozważana już w Sekcji sprawa polskiego prawa małżeńskiego.

W dziedzinie procesu cywilnego prace doszły do szczytu. Ogłoszono już drukiem dwa duże tomy, obejmujące całość polskiej procedury cywilnej. Są to projekty kilku referentów z umotywowaniem. Obecnie Komitet Redakcyjny, złożony z trzech członków, uzgadnia te projekty z uchwałami Sekcji Procesu Cywilnego. Projekt, wypracowany przez ten Komitet, stanie się podstawą ostatecznych obrad Komisji. W wydrukowanym dziele uwzględniono wszystkie nowsze zdobycze w dziedzinie procesu cywilnego, posuwając ją zarazem w wielu kierunkach naprzód. Osobno opracowała wybrana w tym celu podkomisja projekt ustawy o ustroju sądownictwa, który jest właśnie przedmiotem obrad plenarnych Komisji. Nie jest jednak przesądzony stosunek tego projektu do polskiej procedury cywilnej. Rozpoczęto wreszcie prace nad prawem konkursowym (upadłościowym) i egzekucyjnym (przymusowo-wykonawczem).

W dziedzinie prawa handlowego i wekslowego zanotować należy przedewszystkiem projekt ustawy wekslowej, który również wszedł obecnie na porządek obrad zebrania plenarnego Komisji. Będzie to chronologicznie biorąc pierwszy kodeks polski. W dziedzinie kodeksu handlowego prace posuwają się powoli naprzód. Oprócz tego są już opracowane projekty ustaw patentowych i o ochronie wynalazków, wzorów i modeli.

W dziale prawa karnego ogłoszono już drukiem część ogólną polskiego kodeksu karnego. Trudno tu przedstawiać wszystkie najbardziej zasadnicze kwestje, jakie wchodzi w zakres tej części. Oczywiście i w tym projekcie uwzględniono wszystkie zdobycze kultury w dziedzinie prawa karnego. Osobno przedłożono Sejmowi projekt ustawy o sądach dla nieletnich, tchnący duchem nawskroś nowożytnym, który się w tern streszcza, że dziecko popełniające przestępstwo nie karać, lecz poprawiać należy.

Osobno Sekcja Prawa Karnego opracowała już niemal całą procedurę karną. Niestety, praca ta dotąd, jak wiele prac kodyfikacyjnych, nie doczekała się jeszcze ogłoszenia drukiem,

Tyle w najkrótszym możliwie zarysie. Podkreślić raz jeszcze trzeba, że Komisja pracuje wytrwale w najuciążliwszych warunkach. Brak funduszków potrzebnych na prace Komisji, a przedewszystkiem na jej wydawnictwa, nie zraziły dotąd ludzi, oddających się tej pracy w interesie Państwa. Aby jednak działalność Komisji mogła iść w bardziej przyśpieszonym tempie, trzeba, jak już zaznaczyłem, zwolnić kilku

przynajmniej pracowników od wszelkich innych zajęć, aby mogli oddać się działalności kodyfikacyjnej w pełnej mierze. Trzeba też umożliwić natychmiastową publikację wszelkich wydawnictw kodyfikacyjnych, a przede wszystkim protokółów obrad, z których wyszło już wprawdzie kilka obszernych zeszytów, ale z których dużo jeszcze czeka, narazie nadaremnie, pojawienia się na światło dzienne. Protokoły te zawierają nadzwyczaj ważne motywy ustawodawcze.

Odzywają się tu i owdzie pewne głosy krytyczne o działalności Komisji Kodyfikacyjnej. Krytyka rzeczowa i uzasadniona jest koniecznością. Ale krytyka oparta jedynie na powierzchownym zbadaniu stanu rzeczy, nietylko nie ułatwi, ale nawet wprowadzić może pewien ferment w dalsze prace Komisji. Zresztą powiedziećby tu można, jak niegdyś rzekł sławny prawodawca ateński Solon, kiedy krytykowano jego dzieło: W wielkich rzeczach podobać się wszystkim, jakże to trudne!

Prof. Dr. Gołąb (Kraków).

2. Stała Delegacja Zrzeszeń i Instytucyj Prawniczych.

Na początku r. b. utworzona została nowa organizacja prawnicza, mianowicie Stała Delegacja Zrzeszeń i Instytucyj Prawniczych Rzeczypospolitej Polskiej z siedzibą w Warszawie. Wydział Wykonawczy na posiedzeniu dn. 4 kwietnia 1923 r. uchwalił Regulamin ogólny Stałej Delegacji, który został zatwierdzony na II-gim Zjeździe Delegatów Stałej Delegacji Zrzeszeń dn. 22 kwietnia 1923 r. Najważniejsze artykuły tego Regulaminu przytaczamy:

Art. 1.

§ 1. Stała Delegacja Zrzeszeń i Instytucyj Prawniczych stanowi naczelną organ opinii prawnictwa polskiego we wszelkich sprawach, dotyczących życia prawniczego i działalności zrzeszonego prawnictwa, a w szczególności ma na celu:

- a) pod względem organizacyjnym i naukowym — tworzenie łącznika między polskimi zrzeszeniami prawniczemi dla uzgodnienia i ześrodkowania ich prac na obszarze całej Rzeczypospolitej w sprawach, przekraczających zakres działania poszczególnych zrzeszeń oraz organizowanie okresowych zjazdów prawników polskich i zjazdów międzynarodowych;
- b) pod względem prawno-konsultacyjnym — wydawanie opinii o projektach ustaw i rozporządzeń i przedstawianie Rządowi lub Ciałom Ustawodawczym wniosków w tej mierze.

§ 2. Delegacja rozpoznaje wszelkie sprawy wyłącznie ze stanowiska prawniczego, a wydawane przez nią opinie nie mogą stanowić oświadczeń o charakterze politycznym lub religijnym.

Art. 4.

§ 1. Uczestniczyć w Stałej Delegacji mogą wszystkie polskie zrzeszenia i instytucje (redakcje pism itp.) prawnicze, skupiające zarówno prawników zawodów praktycznych, jak i pracujących naukowo, a nie będące instytucjami państwowymi albo związkami o charakterze zarobkowym, jeżeli te zrzeszenia lub instytucje zgłoszą swe przystąpienie do Stałej Delegacji, przedstawiając jej swoje statuty lub regulaminy.

§ 2. Zrzeszenie lub instytucja, uczestnicząca w Stałej Delegacji, może z niej wystąpić po pisemnym zawiadomieniu jej o tem i po uregulowaniu składki do końca roku, w którym nastąpiło wypowiedzenie.

Art. 5.

Zrzeszenia i instytucje, uczestniczące w Stałej Delegacji, wyznaczają na okres kadencji po jednym delegacie. Jeżeli zrzeszenie lub instytucja ma siedzibę poza Warszawą, to obok delegata głównego, zamieszkałego w siedzibie zrzeszenia, może wyznaczyć delegata miejscowego w Warszawie. Obaj delegaci mają równe prawa i korzystają na zebraniach tylko z jednego głosu. Delegat, reprezentujący dwa lub trzy zrzeszenia, rozporządza tyloma głosami, ile posiada mandatów.

Art. 7..

§ 1. Sprawy wchodzące w zakres Stałej Delegacji załatwiają:

- a) Wydział Wykonawczy Stałej Delegacji, który prowadzi jej sprawy bieżące;
- b) Zjazd delegatów, jako organ naczelny.

§ 2. Wydział Wykonawczy tworzy komisje i podkomisje stałe do ściśle określonych czynności oraz podkomisje specjalne. Każdy członek Wydziału Wykonawczego ma prawo zażądać przeniesienia sprawy, przed jej załatwieniem przez Wydział Wykonawczy, pod rozstrzygnięcie Zjazdu delegatów. W wypadkach niecierpiących zwłoki Wydział Wykonawczy sprawę taką załatwia sam i przedstawia swoją decyzję do zatwierdzenia Zjazdu. Wniosek o przeniesienie sprawy do rozstrzygnięcia Zjazdu winien być złożony na piśmie wraz z motywami do protokołu.

§ 3. Organami wnioskodawczymi Wydziału Wykonawczego są następujące komisje stałe:

- 1) administracyjna,

- 2) organizacyjna,
- 3) wniosków ustawodawczych.

Art. 9. •

§ 1. Każdy nowy skład Stałej Delegacji (co dwa lata) wyłania ze swego grona Wydział Wykonawczy, złożony najwyżej z dwudziestu członków. Członkiem Wydziału Wykonawczego może być tylko delegat zamieszkały w Warszawie.

§ 2. Wydział Wykonawczy wybiera ze swego grona przewodniczącego i sekretarza generalnego, Zastępcami przewodniczącego są przewodniczący komisyj, a zastępcami sekretarza generalnego — sekretarze komisyj i odwrotnie.

Dla informacji naszych czytelników podajemy, że w obecnej kadencji przewodniczącym Wydziału Wykonawczego jest Prezes Senatu (Wielkopolskiego) Sądu Najwyższego Dr. Władysław Seyda, sekretarzem generalnym Sędzia Sądu Najwyższego Dr. E. St. Rappaport. Do organizacji należą obecnie 32 zrzeszenia i instytucje prawnicze (w Warszawie, w Krakowie, we Lwowie, w Poznaniu, w Wilnie, w Łodzi, w Lublinie, w Katowicach, w Kaliszu, w Samborze, w Stanisławowie, w Grodnie, w Radomiu, w Łucku, w Kielcach i w Piotrkowie). Delegatem głównym naszego pisma jest Prot Dr. Peretiatkowicz, delegatem miejscowym — Dr. Ryszard Leżański. Adres Stałej Delegacji: Warszawa, ul. Krucza 45 m. 6.

3. Komitet polsko-francuski.

W toku świetnego przemówienia „o zadaniach i metodach prawa porównawczego”, wygłoszonego w Sekcji prawa publiczn. VII. Zjazdu prawnik, i ekonom, polskich w Poznaniu rzucił znany komparatysta lyoński prof. Lambert myśl nawiązania stałego porozumienia i współpracy między prawniczym światem naukowym Francji i Polski. Idea tą padła na grunt nader podatny. Jeśli bowiem po stronie francuskiej była ona niewątpliwie objawem dążenia do ekspansji kulturalnej w krajach nowych sojuszków oraz do lepszego i obiektywnego poznania tych krajów, zesłała się ona doskonale na odczuwaną przez naszą naukę prawa od chwili powstania państwa polskiego potrzebę otwarcia sobie dostępu i ustalenia kontaktu z centrami umysłowymi Zachodu na innej drodze od tej, jaką stanowił konieczny dotąd związek z naukowymi kierunkami państw zaborczych. To też już w czasie Zjazdu odbyły się pierwsze nad realizacją tego pomysłu narady, których wynikiem była powzięta przez ostatnie plenarne posiedzenie Zjaz-

du uchwała, polecająca przeprowadzenie wstępnych czynności Wydziałowi prawno-ekonomicznemu w Poznaniu w porozumieniu z innymi Wydziałami prawnymi i Komisją Kodyfikacyjną. Ze strony delegacji francuskiej podjęli się zadań organizacyjnych dziekan Beudant ze Strasburga i wspomniany prof. Lambert. Do dzieła wzięli się odrazu po powrocie do kraju. Weszli w porozumienie z Towarzystwem prawa porównawczego w Paryżu, przedstawili sprawę na zjeździe Związku profesorów wydziałów prawnych, a rezultatem ich zabiegów było powstanie pod koniec ub. r. Sekcji francuskiej „Francusko polskiego komitetu zbliżenia na terenie prawa” (Comite de rapprochement juridique franco-polonais). Pod lionorowem przewodnictwem gen. Noulensa, a rzeczywistą prezesurą dziekana Beudanta składa się Sekcja francuska z 44 członków. Tworzyła się w drodze dobrowolnych przystąpień, stąd reprezentowane są w niej przede wszystkim te Wydziały prawne, których członkowie poznali Polskę osobiście w czasie zjazdu. Tak z Uniwersytetu strasburskiego należy do niej 9 profesorów, z lyońskiego 7, z Wydziału prawnego i innych szkół wyższych w Paryżu 10. Mimo swej nazwy nie ogranicza się ani skład ani zadanie Sekcji wyłącznie do zakresu prawa, obejmuje raczej całość nauk społecznych. Tak obok wybitnych teoretyków prawa, jak — prócz wymienionych — Geny, Capitant, Basdevant, Huvelin, Levy-Ullmann, Garraud i i., zasiadają w niej uczeni jak Jeze, Rist, Truchy, Blondel itd.; wciągnięto również pewną liczbę praktyków (5). Zadanie Sekcji zaś, a przez to pośrednio i całego komitetu, nakreślono w sposób następujący: przeprowadzać wymianę profesorów i studentów między uniwersytetami obu krajów; ułatwiać bibliotekom i zakładom naukowym polskim nabywanie dzieł i publikacji naukowych francuskich; pośredniczyć w ogłaszaniu przez prawników polskich rozpraw w czasopiśmie lub dzieł u nakładców francuskich; zapoznawać świat naukowy francuski z polską nauką prawa i pracami komisji kodyf. R. P.; rozszerzać i pogłębiać we Francji zrozumienie aktualnych zagadnień społecznych Polski; utrzymywać wreszcie stały związek między prawnikami i ekonomistami obu krajów przez wydawanie specjalnego półrocznego organu.

Polska na tak zrealizowaną inicjatywę francuską nie dała pozytywnej odpowiedzi odrazu. Mimo, że prace przygotowawcze wdrożone zostały korespondencyjnie przez delegata wydziału prawnego w Poznaniu jeszcze w końcu r. ub., dopiero świeżo (11 kwietnia br.) z okazji plenarnych obrad komisji kodyf. udało się zorganizować ostatecznie ośrodek Sekcji polskiej i ustalić sposób stworzenia jej w całości. Ośrodkiem

tym jest komitet wykonawczy, złożony z delegatów wydziałów prawnych 5 Uniwersytetów, komisji kodyfikacyjnej oraz Stałej Delegacji Zrzeszeń i Instytucyj prawniczych R. P. Są nimi pp.: prof. Rostworowski (Kraków), prof. Makarewicz (Lwów), prof. Lutostański (Warszawa), Rektor Parczewski (Wilno), prof. Lisowski (Poznań), Sędzia Sądu Najw. Rappaport (komisja kodyf.), Prezes Sądu Najw. Seyda (St. Delegacja). Pod dawniej już uproszonym honorowem przewodnictwem prezydenta kom. kodyf. prof. Fiericha, objął rzeczywistą prezesurę prof. Rostworowski, sekretarjat administracyjny prof. Lutostański, referentami rozdzielonej współpracy kodyfikacyjnej oraz naukowo-universyteckiej zostali pp. Rappaport wzgl. Lisowski. Skład Sekcji uzupełni się przez dobranie dalszych dwóch delegatów z każdej z reprezentowanych w niej instytucyj tak, że liczba ogólna członków wyniesie 21. Zadania ustalono analogicznie do programu Sekcji francuskiej, wypowiadając zarazem zasadę, że w granicach celów komitetu powinna w nim skupiać się całość stosunków naukowych z Francją. Poza planami, o których mówić jeszcze za wczesnie realizuje się pierwszy punkt programu komitetu przez przyjazd do Polski w bieżącym miesiącu prof. Laferriere'a ze Strasburga, który odwiedzi uniwersytety w Warszawie, Poznaniu i Wilnie celem wygłoszenia serii wykładów z dziedziny prawa administracyjnego. Na jesień zapowiedziany jest przyjazd drugiego profesora wymiennego.

Prof. Dr. Lisowski (Poznań).

4. Towarzystwa prawnicze i ekonomiczne.

1. Towarzystwo Prawnicze w Warszawie.

W pięciu sekcjach Towarzystwa (prawa cywilnego, karnego, państwowego i administracyjnego, historii prawa polskiego, ekonomicznej) wygłoszone zostały w październiku, listopadzie i grudniu 1922 r. następujące odczyty: O prawach Polski do odszkodowań międzynarodowych na podstawie Traktatu Wersalskiego (ref. K. Sączocki), Zagadnienia ustawy wekslowej (ref. M. Kuratowski), Kodyfikacja prawa cywilnego w Alzacji i Lotaryngji (ref. T. Bujak), Budżet państwa polskiego (ref. St. Kempner), Międzynarodowe prawo autorskie (ref. A. Górski), Drogi rozwoju nauki prawa polskiego (ref. L. Bobiński), O ochronie pseudonimu (ref. M. Allerhand), Ustawa z dn. 1 lipca 1921 r. o prawach kobiet (ref. A. Słomiński), Rola adwokatury wobec władz administracyjnych (ref. W. Dunin), Aktualność długów Stanisława Augusta (ref. J. Sie-

rnienieński i J. Stojanowski), Walka handlowa i celna (A. Górski).

Towarzystwo liczy z górą 600 członków. Oddziały Towarzystwa na prowincyj: w Białymstoku, Kaliszu, Kielcach, Łodzi, Siedlcach i Sosnowcu.

W skład Rady Towarzystwa w 1923 r. wchodzi: Karol Lutostański jako prezes, Leon Babiński jako sekretarz, nadto T. Bujak, A. Jackowski, S. Rundstein, St. Bukowiecki, Fr. Falkiewicz, J. Glass, St. Kempner, M. Kuratowski, R. Różycki i J. Siemieński.

II. Towarzystwo prawnicze we Lwowie.

W 1922 r. odbyły się następujące wykłady: O projekcie ustawy przemysłowej (ref. R. Trzeciak), Kasacja czy rewizja (ref. Prof. Allerhand), O zasadach reformy rolnej (ref. L. Korzeniowski). Komisja terminologiczna odbyła szereg posiedzeń, na których opracowano odpowiedź na obszerny kwestjonariusz, nadesłany przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej w sprawie terminologii z zakresu prawa przemysłowego, ubezpieczeniowego i emigracyjnego.

Towarzystwo liczy 267 członków. W skład Wydziału wchodzi: Prof. Dr. Till jako prezes, Prof. Dr. Longchamps jako sekretarz, nadto Dr. Hahn, W. Kwiatkowski, J. Münz i W. Rappe.

III. Towarzystwo Prawnicy w Wilnie.

Towarzystwo im. Ignacego Daniłowicza ukonstytuowało się w marcu 1921 r. i liczyło w pierwszym roku 97 członków.

Rok 1922 ożywił i rozszerzył znacznie dziedzinę zainteresowań i prac Towarzystwa, aczkolwiek brak ustalonej rutyny w działalności, mała liczebność członków i wielkie pochłonięcie ich przez prace urzędowe i zawodowe, znajdujące się wciąż w fazie organizacji, nie pozwalały ani ująć tych prac w rytm prawidłowy, ani osiągnąć całkowitej realizacji wszystkich zamierzeń. W roku tym odbyły się następujące odczyty połączone z dyskusją: Projekt procedury cywilnej opracowany w komisji kodyfikacyjnej (ref. Prof. Parczewski), O autonomji (ref. Wł. Studnicki). Projekt ustawy o ustroju sądownictwa (ref. Prof. Parczewski).

Liczba członków doszła do 101. Rada Towarzystwa opracowała i przygotowała plan ożywienia normalnej działalności wewnętrznej Towarzystwa, przedewszystkiem przez uregulowanie działalności sekcji (cywilnej i karnej), jak również działalności szerszej, popularyzacyjnej, przez urządzenie serji odczytów publicznych.

W skład Rady Towarzystwa wchodzi: Rektor Parczew-

ski, jako przewodniczący, Prof. Bossowski jako sekretarz, nadto A. Achmatowicz, S. Ehrenkreutz, J. Lande, M. Maliński, M. Strumiłło, R. Sumorok.

IV. Towarzystwo Ekonomiczne w Krakowie.

W 1922 r. wygłoszone zostały następujące odczyty: O stanowisku Polski wobec konferencji genueńskiej (ref. Min. Targowski), Polska a odbudowa Rosji (ref. A. Lednicki), Z historii reform walutowych (ref. Prof. Lulek), Podatek od przyrostu wartości nieruchomości (ref. Dr. Titles), Konwencja berneńska o ochronie utworów literackich i artystycznych (ref. Prof. Zoll). Rezultatem ostatniego odczytu i ożywionej publicznej dyskusji po nim był memoriał Towarzystwa, przesłany do Ministerstwa Spraw Zagranicznych i do Ministerstwa Oświecenia Publicznego z wnioskiem o jej wypowiedzenie i przystąpienie do niej później z odpowiednimi zastrzeżeniami.

Inne odczyty wchodziły w skład ankiet. Należy tu przede wszystkim Ankieta o Naczelnej Izbie Gospodarczej, w której wygłosili opinie: poseł M. Niedziałkowski, Dr. W. Krzyżanowski, bar. R. Battaglia, Dr. M. Kannenberg i Dr. Z. Chmielewski. Ankiety w dalszym ciągu nie prowadzi się już publicznie, lecz jest ona na warsztacie i w najbliższych miesiącach zostanie wykończoną i ogłoszoną drukiem.

Dwa żywe zebrania dyskusyjne, w których referentem był Prof. Zoll, były poświęcone wpływowi „Deprecjacji pieniądza na obowiązki spółat pieniężnych”. Rezultat opracowano i w najbliższym czasie ukaże się jako osobny tom wydawnictw Towarzystwa.

Trzecią wreszcie ankietą, która ma omawiać ważną i aktualną w chwili ustalenia waluty kwestję „Organizacji eksportu” rozpoczęły odczyty Dra Z. Poźniaka „O stosunkach ekonomicznych polsko-rumuńskich” i Dra J. Twardowskiego „O stosunkach ekonomicznych między Europą centralną a Polską”.

Ważną pozytywną pracą Tow. w ciągu ubiegłego roku jest opracowanie, na wezwanie p. Ministra Skarbu Michalskiego, projektu prawa budżetowego, którego do tej pory Polska nie posiada. Komisja Tow., którą tworzyli Prof. Jaworski jako przewodniczący, Dr. K. Krzetuski jako referent, Dyr. Byrka, prof. Krzyżanowski, prof. Lulek, Radca Reiner, Dr. Heydel, Dr. Zweig i referenci T. E. Dr. J. Czuma i Dr. W. Krzyżanowski wygotowali w szeregu posiedzeń, biorąc pod rozwagę nasze stosunki gospodarcze i polityczne warunki pracy w Sejmie, projekt ustawy, który wraz z obszernem uzasadnieniem i stenograficznym protokołem rozpraw wysłano na

ręce Ministra Jastrzębskiego dn. 11 lipca 1922 r., który przesłał Tow. podziękowanie „za opracowanie tak doniosłej dla naszej skarbowości ustawy, jaką jest projekt prawa budżetowego”. Projektu tego nie zdażył jednak poprzedni Sejm uchwalić.

W skład Wydziału Towarzystwa wchodzi: bar. Jan Götz-Okocimski jako prezes, Prof. Jaworski jako sekretarz, nadto Dr. Aschkenazy, Dr. T. Bednarski, Prof. Benis, T. Epstein, Prof. Estreicher, Prezydent Fedorowicz, T. Filippi, Dr. K. Krzetuski, Prof. Krzyżanowski, Z. Lewakowski, Dr. St. Piłat, Dr. M. Szarski, Dr. T. Starzewski, Dr. J. Steczkowski, Dyr. Ungar, Dr. J. Włodek, Wł. Żeleński.

5. Wystawa rolnicza w Częstochowie.

Częstochowa jest miejscem pielgrzymek całej Polski. W ciągu letnich miesięcy zjeżdżają tu tysiące pątników, szczególnie ludności rolniczej, nietylko z centrów, lecz i najdalszych krańców Rzeczypospolitej. Centralne Towarzystwo Rolnicze chcąc wykorzystać te coroczne wędrówki, postanowiło zorganizować na terenie Wzorowej Zagrody Włościańskiej w Częstochowie w czasie letnich miesięcy Stałą Wystawę Rolniczą. Również w czasie lata będzie zorganizowany w Częstochowie cały szereg zjazdów i zebrań rolniczych, będącymi urzędzone specjalne wycieczki Towarzystw, Kółek, szkół i instytucyj rolniczych. Ta Stała Wystawa Rolnicza obejmować będzie: właściwą wystawę rolniczą — zawierającą eksponaty ze wszelkich dziedzin życia rolnika i wsi polskiej, gospodarstwo rybne, małostawkowe, pozostające pod kierownictwem Wydziału Rybackiego Cen. Tow. Rolniczego, pole doświadczalne, prowadzone pod kierownictwem Wydziału Doświadczalno-Naukowego C. T. R., kino naukowe, objaśniane odpowiednimi pogadankami, wygłaszanymi przez instruktorów-specjalistów.

Otóż celem Wystawy jest: 1) popularyzacja wiedzy rolniczej i jej wyników wśród najszerszych sfer rolniczych, 2) zbliżenie rolnika, jak również wytwórcy środków pomocniczych w rolnictwie i konsumenta wytworów rolnych, celem ułatwienia im wzajemnego zbytu produktów. 3) zaznajomienie ogółu rolników z wytworami przemysłu polskiego, wchodzącego w zakres rolnictwa; 4) wyjaśnienie potrzeb i wymagań rolnictwa w działach przemysłu, związanych z rolnictwem; 5) rozwój polskiego rolnictwa, przemysłu i handlu.

Niewątpliwie tego rodzaju wystawa może odegrać dużą rolę w pracach nad podniesieniem naszej kultury rolniczej.

6. Fundusz wydawniczy „Ruchu”.

Na fundusz wydawniczy „Ruchu” złożyli:

1. Sejm Wychodźstwa polsk. w Stan. Zjedn.	100 dolarów
2. Bank Związku Spódek Zarobk.	1 500 000 mk.
3. Wydział powiatowy w Gostyniu	1 000 000 „
4. Wydział powiatowy w Strzelnie	1 000 000 „
5. Wydział powiatowy w Sępólnie	1 000 000 „
6. Wydział powiatowy w Wąbrzeźnie	500 000 „
7. Centrala Rolników	500 000 „
8. Akwawit w Poznaniu	500 000 „
9. Wydział powiatowy dziśniejszy	500 000 „
10. Magistrat m. Bydgoszczy	500 000 „
11. Wydział powiatowy w Dubnie	500 000 „
12. Magistrat m. Poznania	250 000 „
13. Bank M. Stadthagen	250 000 „
14. Wielkopolska Izba Rolnicza	200 000 „
15. Wydział powiatowy w Kępnie	200 000 „
16. Wydział powiatowy w Rybniku	200 000 „
17. Wydział powiatowy w Tucholi	100 000 „
18. Wydział powiatowy w Pleszewie	100 000 „
19. Fabryka papierosów „Patria“	100 000 „

z usilną prośbą o poparcie, zarówno przez pozyskiwanie nowych prenumeratorów, jak również przez zasilanie „Funduszu Wydawniczego”. Wszelkie kwoty składane na Fundusz Wydawniczy „Ruchu” (pod adresem Redakcji, konto P. K. O., w Poznaniu nr. 201.346) będą na tem miejscu ogłaszane.